

**ŠOLA ZA ČASTNIKE
XXII. GENERACIJA
SPECIALIZACIJA ARTILERIJA**

Zaključna naloga

ARTILERIJSKA BATERIJA V BOJU

Slušatelj:

Npor. Matjaž Slak

Mentor:

Por. Martin Ličen

Postojna, november 2011

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OBRAMBO
Slovenska vojska
Poveljstvo za doktrino, razvoj,
izobraževanje in usposabljanje
Šola za častnike

Številka:

Datum:

ZAKLJUČNA NALOGA

ARTILERIJSKA BATERIJA V BOJU

Slušatelj:

Npor. Matjaž Slak

Mentor:

Por. Martin Ličen

Postojna, november 2011

1 POVZETEK

Artilerijska baterija je del ognjene podpore, ki je sestavni del oboroženega boja, ki temelji na organiziranem in usmerjenem delovanju vseh sil in sredstev Slovenske vojske ter predstavlja ogromen pomen za izvajanje bojnih nalog maneverskim enotam. Problematika, ki se pojavlja v artilerijski bateriji, je, da ni še popoljenja z moštvom, prav tako še nima dodelanega sistema usposabljanja, standardnih operativnih postopkov ter izkušenj iz delovanja kot pehotna enota. Po nekaterih starejših formacijah je imela artilerijska enota v svoji sestavi že enoto za zavarovanje in ni bilo potrebe, da ognjeni del baterije razmišlja ali se usposablja za pehotno delovanje. Enota premore ogromno artilerijskega znanja, ne pa veliko pehotnega, ki ji omogoča preživetje na bojišču v primeru, da naleti na izvidniške ali diverzantske elemente v globini prijateljskih linij. S to nalogo se bo naredil korak, da se ta pomankljivost učinkovito odpravi.

Ključne besede: pričakovalni rajon, ognjeni položaj, izvidovanje, zaščita ognjenega delovanja, usposabljanje, SOP

2 SUMMARY

Artillery batterie is a part of fire support which is a part of organized collective joint operational doctrine of Slovenian Army. It is critical for operational tempo of maneuver units. The problems in artillery batterie is that it has not been fully staffed, does not have a fully developed operational cycle system, standard operational procedures and experience in combating as an infantry unit. In early days of artillery in Slovenian Army, artillery unit had its own protection units and there was no need to bother them selves with infantry tactics. Artillery batterie has a lot of artillery knowledge but lacks the skills to survive on their own on a battlefield if it encounters reconnaissance or special units working deep inside our friendly lines. In this paper I will make a first step to remedy this deficit.

Key words: Preparation Position, Fire Line, Reconnaissance, Protection of Fire Support, Training, SOP

3 KAZALO

1	POVZETEK	I
2	SUMMARY	II
3	KAZALO	III
4	UVOD	1
4.1	IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE	1
4.2	NAMEN IN CILJI RAZISKAVE	2
4.3	METODE DELA.....	2
4.4	STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE.....	2
5	OBRAMBNO DELOVANJE ARTILERIJSKE BATERIJE	4
5.1	IZVIDOVANJE PrR IN OgP.....	4
5.2	ZAVAROVANJE PRIČAKOVALNEGA RAJONA	6
5.3	ZAVAROVANJE OGNJENEGA POLOŽAJA	7
5.3.1	<i>Maskiranje in utrjevanje</i>	7
5.3.2	<i>Organizacija zavarovanja baterije</i>	8
5.4	REAKCIJA NA OGENJ	10
5.5	KONSOLIDACIJA.....	10
5.6	REORGANIZACIJA.....	11
6	KONCEPT USPOSABLJANJA	12
7	INDIVIDUALNE VEŠČINE	13
8	BOJNI POSTOPKI	14
8.1	BOJNO URJENJE 1A: ODDELEK V NAPADU	14
8.2	BOJNO URJENJE 2: REAKCIJA NA STIK	15
8.3	BOJNO URJENJE 3: PREKINITEV STIKA	16
8.4	BOJNO URJENJE 4: REAKCIJA NA ZASEDO	17
8.5	DODATNO URJENJE.....	17
9	SITUACIJSKI POSTOPKI	18
9.1	OPERATIVNE ZAŠČITNE MERE	18
9.2	MINSKO POLJE/NAJDBA MINE - NUS.....	19
9.3	POSTOPKI PRIPADNIKOV V PRIMERU SOVRAŽNIKOVEGA ZRAČNEGA NAPADA.....	20
9.3.1	<i>STOPNJE ZRAČNE OGROŽENOSTI</i>	20
9.3.2	<i>SIGNALI ZA ALARMIRANJE OB ZRAČNEM NAPADU</i>	20
9.3.3	<i>AKTIVNA OBRAMBA</i>	21
9.3.4	<i>PASIVNA OBRAMBA</i>	22
9.3.4.1	<i>MASKIRANJE, PRIKRIVANJE</i>	23
9.3.4.2	<i>VKOPAVANJE</i>	23
9.3.4.3	<i>DOLŽNOSTI ZRAČNEGA OPAZOVALCA</i>	23
9.3.4.4	<i>ZAVAROVANJE ZVEZ</i>	24
9.3.4.5	<i>PASIVNE REAKCIJE</i>	24
9.3.5	<i>POSTOPKI PO KONČANI NEVARNOSTI</i>	24
9.4	ZAŠČITA PRED JRKB NEVARNOSTJO.....	24
9.4.1	<i>RADIOLOŠKO KEMIČNO BIOLOŠKI NAPADI</i>	25
9.4.1.1	<i>STOPNJA RKB OGROŽENOSTI IN OBIČAJNI ZAŠČITNI UKREPI</i>	26
9.4.1.2	<i>STOPNJA RKB ZAŠČITE</i>	27
9.5	ARTILERIJA IN NEPOSREDEN OGENJ.....	29
9.5.1	<i>AKTIVNA OBRAMBA</i>	29
9.5.2	<i>PASIVNA OBRAMBA</i>	30
9.6	OSTROSTRELNİ OGENJ.....	30
10	ZAKLJUČEK	31

LITERATURA.....	32
SEZNAM SLIK	32
SEZNAM TABEL.....	32
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC.....	33
IZJAVA O AVTORSTVU.....	34

4 UVOD

Artilerijska baterija je enota izrednega pomena za ognjeno podporo maneverskim enotam. Običajna praksa je, da je artilerijska enota pridodana pehotni enoti za delovanje v svoji coni odgovornosti. V takem primeru naj bi manevrska enota, če ima dovolj moštva, poskrbela za zavarovanje same artilerijske enote. Realno pa je artilerijska enota prepuščena sami sebi, da poskrbi za bojno zavarovanje.

Artilerijska baterija načeloma deluje iz zaledja oziroma je od 10 do 20 km za prijateljskimi položaji. Nevarnost, ki enoti grozi, so diverzantske in izvidniške enote, ki delujejo v našem zaledju. To so praviloma enote, ki imajo točno določen cilj in relativno omejena sredstva. Praviloma se ne zapletajo v boj z nasprotnikom, ki ni njihova točna tarča. Če pa bo naša artilerijska enota njihov cilj ali pa bodo ugotovili, da zaradi napačnih ali pomankljivih postopkov samozaščite predstavljamo dober cilj, bodo napadli. Zato je ključnega pomena, da je artilerijska baterija sposobna sama učinkovito poskrbeti za lastno zaščito.

Artilerijska baterija je enota za napadalno in obrambno ognjeno delovanje. Kar se tiče pehotnega delovanja, pa je striktno obrambnega delovanja, in sicer za postavitev lastnega zavarovanja. Ker pa vemo, da je najboljša obramba napad, mora biti artilerijska baterija sposobna tudi omejenih pehotnih napadalnih delovanj za potrebe lastne zaščite.

4.1 IZHODIŠČE ZAKLJUČNE NALOGE

Moje izhodišče za zaključno nalogo je opredeliti postopke, ki jih mora opraviti artilerijska baterija med zavarovanjem svojega položaja z lastnimi silami.

Artilerijska bataljon/baterija je bila v preteklosti pretežno popolnena z rezervno sestavo in je delovala po formaciji ter taktiki, ki je izvirala iz časov jugoslavanske ljudske armade. Bataljon je imel v svoji sestavi za obrambno zavarovanje naslednje enote:

- pehotni vod,
- JRKB vod,
- inženirski vod,
- lahki raketni vod zračne obrambe.

Po novi formaciji enota nima nobenih takih zmožnosti. Enota je prepuščena sama sebi ali pa v sestavi višje enote le-ta poskrbi za elemente zaščite. Če le-teh nima, pa mora artilerijska baterija poskrbeti sama za svojo varnost med izvajanjem svojega delovanja.

Enota je najbolj ranljiva ravno takrat, ko izvaja svoje naslednje ključne naloge:

- izvidovanje pričakovalnega rajona/ognjenega položaja,
- zasedanje in delo v pričakovalnem rajonu,
- zasedanje in delo na ognjenem položaju.

Zaključna naloga bo osredotočena na postopke, ki bodo omogočili zaščito artilerijske baterije v vseh delih svojega delovanja.

4.2 NAMEN IN CILJI RAZISKAVE

Namen moje zaključne naloge je, da opredelim postopke samozaščite, ki jih mora enota uporabljati, da bo lahko učinkovito opravila svoje poslanstvo, to je ognjeno podporo maneverskim enotam. Končni cilj je, da artilerijska baterija, kljub temu, da ne dobi pridodane podpore od višje enote ali je vključena v kolektivno obrambno strukturo nadrejene enote, lahko sama preživi na bojišču.

V zaključni nalogi sem si postavil doseganje naslednjih ciljev:

- določitev koncepta usposabljanja,
- določitev moštva, ki je na voljo za opravljanje obrambnih aktivnosti,
- določitev časovnih okvirjev za doseganje operativnega delovanja artilerijske baterije v primerih samozaščite,
- določitev ključnih individualnih vsebin, potrebnih za doseg željenega končnega stanja,
- določitev postopkov, ki so potrebni za uspešno in učinkovito delovanje artilerijske baterije kot celote, v primerih samozaščite,
- specifikacije obrambnih delovanj v posameznih delih bojnega delovanja artilerijske baterije,
- določitev ključnih postopkov delovanja artilerijske baterije ob naletu na različne situacije ob opravljanju svoje naloge.

4.3 METODE DELA

Pri svoji zaključni nalogi sem uporabil deskriptivno metodo pisnih in ostalih virov. Osnova je moje delo v 10. MOTB in 670. POVLOGB oziroma moje izkušnje kot pehotni in transportni častnik. Uporabljal sem tudi internetno gradivo, priročnike in skripte. Za pomoč sem se obrnil tudi na kolege v 460. Artilerijskem bataljonu. Pri tem so mi bili v veliko pomoč s svojimi izkušnjami in znanjem.

4.4 STRUKTURA ZAKLJUČNE NALOGE

Sama naloga je sestavljena iz petih glavnih vsebinskih sklopov.

Prvi sklop se nanaša na sam koncept usposabljanja. V tem delu bom opredelil sestavo moštva, ki je na voljo za izvajanje obrambnega delovanja v postopkih izvidovanja pričakovalnega rajona ali ognjenega položaja ter delovanja na pričakovalnem rajonu kakor tudi ognjenem položaju. Prav tako bom opredelil okvirno časovnico za pripravo moštva ter način stopnjevanja usposabljanja.

Drugi sklop se nanaša na določitev ključnih individualnih vsebin, ki jih vojak potrebuje za preživetje na bojišču ter uspešno delovanje proti napadu.

Tretji sklop se nanaša na bojne postopke, ki jih mora moštvo obvladati. To je nadgradnja individualnih vsebin, saj se znanje, ki ga poseduje vojak združi na oddelčni in vodni ravni za učinkovito uporabo enote za obrambna delovanja.

Četrty sklop se nanaša na obrambna delovanja enote, in sicer, kakšne so posebnosti v obrambnih delovanjih artilerijskih enot med izvajanjem svojih nalog.

Peti sklop se nanaša na postopke ob naletu na različne situacije. Enota se lahko med premikom ali med delom v pričakovalnem rajonu, kakor tudi izvajanju bojnega delovanja na ognjenem položaju lahko sreča z minsko-eksplozivnimi sredstvi, artilerijskim delovanjem, ostrostrelci, JRKB nevarnostmi itd. Enota mora imeti v takih primerih opredeljene postopke za preprečevanje ali minimaliziranje takih situacij.

5 OBRAMBNO DELOVANJE ARTILERIJSKE BATERIJE

Obrambno delovanje artilerijske baterije delimo na tri glavne dele:

- izvidovanje PrR in OgP
- zavarovanje PrR
- zavarovanje OgP

V vsakem od teh delov je potrebno klasično pehotno delovanje artilerijske enote. V treh delih bom v grobem definiral, kakšna delovanja so potrebna za obrambo enote, obenem pa bom tudi definiral, kakšni postopki so potrebni za učinkovito obrambo artilerijske baterije.

5.1 IZVIDOVANJE PrR IN OgP

Artilerijska baterija je najbolj ranljiva med posedanjem in zapuščanjem pričakovalnega rajona (PrR) ali ognjenega položaja (OgP). Zaradi tega je izrednega pomena izvidnica PrR in OgP.

Sestava moštva in opreme izvidnice PrR in OgP je sledeča:

Tabela 1: Sestava topografske izvidnice

SESTAVA TOPOGRAFSKEGA ODDELKA:		
poveljnik oddelka - poveljnik izvidnice OgP	3 x topograf	radijec 2 x voznik
SREDSTVA ODDELKA		
ARTES	teodolitska busola (ERTL)	ročni kompas
ročni daljnogled	meter dolžine 50m ali 20m	meter dolžine 5m
karta	tablice streljanja za orožje	sitometer
pribor za NKB izvidovanje	prenosna radijska naprava - VHF	ročna radijska naprava
baterijska svetilka	osebno terensko m/v za TOPO (moštvo in sredstva)	tovorno vozilo za prevoz strežičev
pribor za delo na karti (koordinatomer, tetivni kotomer, krivinomer, snopar M57)		
IZVIDNICA PrR in OgP ABT		
SESTAVA IZVIDNICE:	SREDSTVA IZVIDNICE	
topografski oddelek	sredstva topografskega oddelka	
1 do 2 strežiča iz vsakega ognjenega oddelka	količek za označevanje mesta orožja, lopata, kramp, sekira, lomilni drog, piket.	

Vir: Zupančič M., Presentacije TAE (2011, T-2)

Nalogo prejme poveljnik izvidnice od poveljnika baterije, in sicer v sledči obliki ter vsebini:

- podatki o nasprotniku
- naloga podpirane enote in sosedov
- vloga in naloga naše enote
- naloga izvidnice ognjenega položaja:
 1. sestava in naloga izvidnice
 2. odobrene komunikacije
 3. rajon osnovnih - rezervnih OgP, raspored logističnih enot
 4. osnovna in dopolnilna ognjena cona in AzOS
 5. črta najmanjše daljave
 6. prostor, čas in način izvedbe korekture
 7. obseg topografskih del
 8. način zbiranja meteoroloških podatkov
 9. čas in način zasedanja OgP

Po prispetju v načrtovani širši rajon PrR ali OgP izvidnica najprej opravi pretres terena in pripravo rajona za zasedanje. Namen pretresa je potrditi njegovo primernost za zasedanje glede na nalogo, nasprotnika, tip naše enote, čas, ki je na voljo in vreme, obenem pa je potrebno preveriti, da na tem prostoru ni nasprotnikovih sil, min, min presenečenja, RKB kontaminacije ali drugih ovir. Pretres lahko izvidnica opravi na vozilih, peš ali z izvidovanjem z ognjem. Pri tem je potrebno v čim večji meri koristiti naravne objekte za maskiranje in zaščito. Pretres terena mora biti dobro izurjen in tudi preverjen pred začetkom izvidovanja. Ukrepe varovanja je potrebno zadržati tudi skozi celoten čas izvajanja nalog izvidnice do zasedanja glavnine.

Izvidnica običajno ni opremljena niti izurjena za čiščenje terena od nasprotnika večjega od oddelka, za čiščenje minskih polj ali RKB dekontaminacijo. Če pride do odkritja le-teh na predvidenem območju PrR ali OgP, se mora izvidnica izvleči iz kontakta, oziroma označiti minsko polje ali kontaminirano zemljišče in nadaljevati z iskanjem bolj primerne lokacije za OgP. Po potrebi lahko poveljnik izvidnice zahteva tudi dodatna sredstva ali enoto za čiščenje rajona bodisi v smislu razminiranja, dekontaminacije ali boja proti večjim skupinam nasprotnika.

Postopki izvidovanje PrR in OgP so sledeči:

- grobo izvidovanje - ugotoviti prisotnost nasprotnika
- JRKB izvidovanje
- določitev točke sprejema enote
- rasporeditev enote
- podroben pregled zemljišča, izvidovanje in ureditev prostorov rasporeda enot
- izvidovanje in ureditev prihodnih poti
- organizacija zavarovanja
- organizacija obrambe
- organizacija opazovanja zračnega prostora

Poveljnik izvidnice pred prehodom preostanka baterije naredi skico predloga razmestitve enot ter bojnega zavarovanja baterije. Le-to preda poveljniku baterije ali namestiku, ko enota pride v rajon.

5.2 ZAVAROVANJE PRIČAKOVALNEGA RAJONA

V primerjavi z OgP, artilerijska baterija v PrR ne postavi orožij – so še vedno vpeta na vozila, kar pomeni, da lahko hitreje zapustijo rajon. Obenem pa jih tudi lažje skrijemo pod naravno masko. Ključnega pomena je izbrati pravi rajon, ki omogoča:

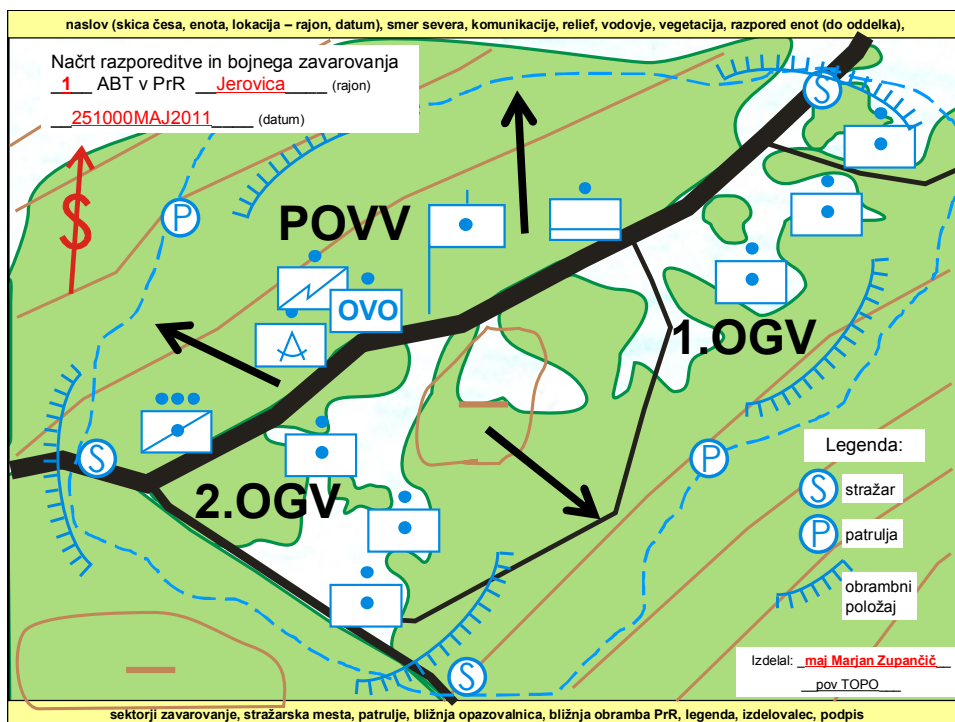
- načelno 3 – 5 km (do 30 min) od rajona uporabe,
- prikrito – maskirano z zemlje in zraka,
- enostavno zapuščanje rajona – krožni promet,
- dovolj prostora za delo enote v pripravi za delovanje, usposabljanje in počitek.

Enota tukaj opravi še zadnje malenkosti, preden dobi nalogo in se odpravi na OgP. Kar pomeni še končna priprava orožja – rektifikacija, mazanje, ... (če tega ni naredila že v vojašnici), douposabljanje posadk, itd. Skratka baterija ne deluje proti nasprotniku in nihče nima takih nalog, ki jih ne bi mogel spustiti in oditi na obrambni položaj. Baterija lahko v celoti deluje proti nasprotniku!

Spodaj je priložena načelna skica posedanja PrR in ukrepov zavarovanja. Ključnega pomena je straža, patrolja ter opazovalnica, ki služi kot opozorilni sistem proti zračnim nevarnostim, kakor tudi opaženim premikom nasprotnikovih sil. Še vedno pa moramo imeti v mislih, da smo načeloma globoko v prijateljskem terenu. V vsakem primeru lahko zaradi spremembe situacije moštvo okrepi zavarovanje ali celo zasede obrambne položaje. Potrebno pa je narediti načrt rotacij.

Ker je OgP zaradi specifik delovnih pogojev ter angažiranja moštva bolj zahteven, kar se tiče obrambnega delovanja, bom bolj podrobno opisal delovanje obrambnega sistema baterije tam, le-ta pa velja v osnovi tudi za PrR.

Slika 1: Načelna skica razporeditve enot in obrambnih položajev v PrR

vir: Zupančič M., Prezentacije TAE (2011, T-2)

- Uporaba vseh maskirnih sredstev zemljišča. Ti objekti so lahko naravni ali umetni. Predvsem umetno narejeni elementi v okolju dobro skrivajo elemente baterije, ki so prav tako umetni elementi (vlečno vozilo je enako drugim tovornjakom, ki se gibljejo po cestah mesta, ipd).
- Uporaba okoliškega terena tako, da se baterija čim bolj zlije s tem okoljem.
- Vzdrževanje discipline pri uporabi svetlobnih in zvočnih naprav.
- Upoštevanje poti premikov. Najbolj pogosta sled uporabe vojaških enot so vidni sledovi vozil na zemljišču izven cest. Zato je potrebno v največji meri uporabljati obstoječe poti ali pa uporabljati poti tako, da dajejo vtis, da se je enota le gibala skozi področje. Vse poti morajo zato imeti logičen začetek in konec.

Med ukrepe, ki povečujejo možnosti preživetja, so tudi ukrepi za utrjevanje položajev. Pri tem je potrebno:

- Pri zasedanju položajev je potrebno izbirati položaje, ki že glede na naravne danosti omogočajo določeno stopnjo zaščite.
- Utrjevanje elementov baterije je potrebno izvajati vedno, ko je to časovno mogoče in izvedljivo.

Poleg utrjevanja je potrebno pristopiti k izdelavi fortifikacijskih in minsko-eksplozivnih ovir, ki bodo oteževale ali preusmerile sile nasprotnika ob morebitnem napadu. Pri tem je potrebno upoštevati tudi to, da mora biti vsaka tako postavljena ovira branjena z ognjem.

V situacijah, ko se baterija hitro premešča iz položaja na položaj, bo utrjevanje najpogosteje omejeno na izdelavo zaklonilnikov za izvajanje neposredne obrambe, postavljanja vreč s peskom okoli vitalnih elementov orožja in ostale opreme na položaju. Če je naravna maska pomanjkljiva ali ne obstaja, je potrebno veliko časa za izvajanje vseh teh ukrepov, zato je potrebno pri načrtovanju delovanj upoštevati čas, ki bo potreben za utrjevanje v želeni stopnji.

5.3.2 Organizacija zavarovanja baterije

Za organizacijo ter izvajanje obrambe sektorjev so odgovorni VPČ-ji vsak v svojem sektorju. Sektorje odgovornosti razdeli BtPČ.

a) Vzpostavitev varovanja:

Kot minimalno ima vsak ognjeni vod eno OP pred svojimi položaji med pripravami na obrambo ter njeno izvedbo. Prav tako se postavijo stražarji. Posadke morajo biti seznanjene z vsemi ključnimi podatki ter morajo imeti zvezo z enoto.

b) Razporejanje ključnih orožij (če jih imamo):

Poveljnik voda razporedi ključna vodna orožja in jim določi sektorje ognja.

c) Razporejanje oddelkov:

Poveljnik voda potrdi ali spremeni položaje oddelkov in vozil ter jim določi sektorje ognja. Poveljnik oddelka določi vojakom položaje ter jim dodeli sektorje ognja.

d) Vzpostavitev zvez:

Kot minimum vod vzpostavi vizualno zvezo preko strelskih lin.

e) Koordinacija s sosednjimi enotami:

Vsak oddelek se koordinira z oddelkom na levi ter se prepriča, da se sektorji ognja prekrivajo in da so pokriti mrtvi prostori.

f) Čiščenje bojišča:

Vsak položaj očisti svoj sektor ognja.

g) Priprava shem ognja (v primeru neposrednjega streljanja):

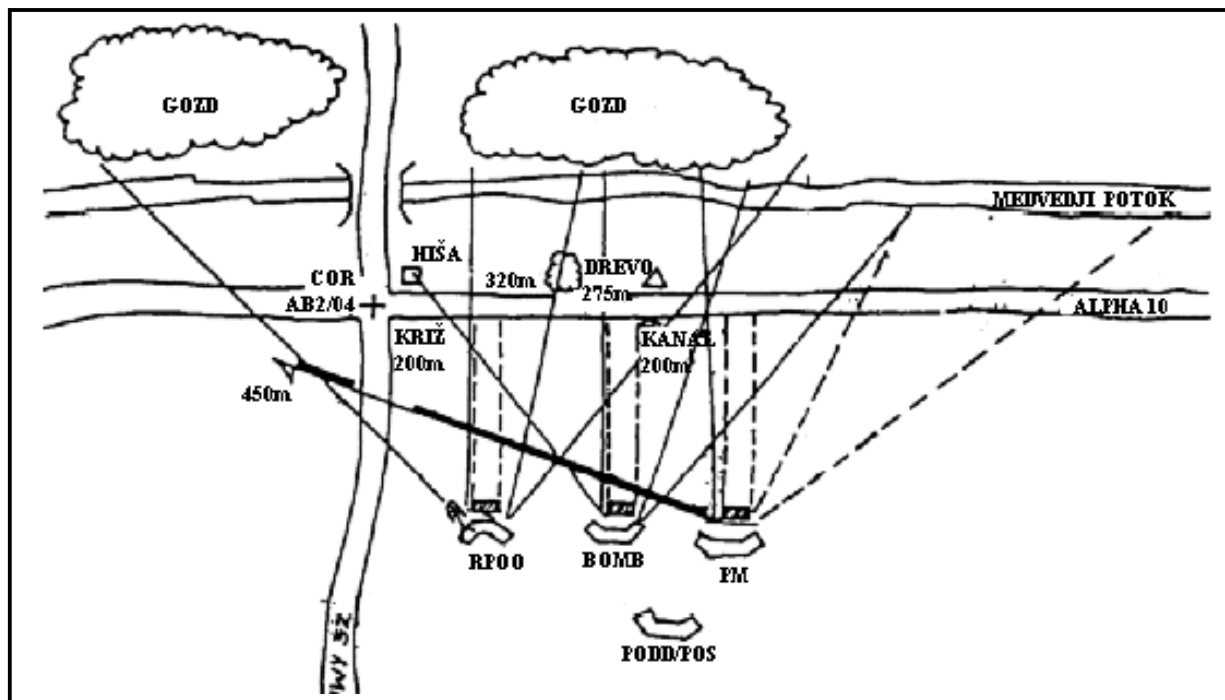
Vsak namerilec pripravi dve shemi ognja. Kopijo izroči poveljniku oddelka.

h) Priprava skic sektorjev oddelka:

Poveljniki oddelkov NKK v 2 urah pripravijo dve skici sektorja oddelka. Kopijo izroči poveljniku voda. Kot minimum skica sektorja oddelka vključuje naslednje:

- ključni teren oddelčnega sektorja
- osnovne položaje oddelka ter osnovne in dopolnilne sektorje ognja
- razpored ključnih orožij ter osnovne in dopolnilne sektorje ognja in mere varnosti
- vsa poveljniška mesta in OP ter patroljne poti
- vse mrtve prostore v sektorju oddelka
- vse ovire in minska polja v sektorju oddelka

Slika 3: Načelna skica obrambnega sektorja oddelka

vir: Perčič L., SOP pehotni vod (2006, str. 48)

i) Priprava skice sektorja voda.

Poveljnik voda pripravi NKK v eni uri od sprejema skic poveljnikov oddelkov dve skici sektorja in kopijo izroči poveljniku čete. Kot minimum skica vsebuje naslednje:

- položaje oddelkov in njihove sektorje ognja
- razpored ključnih orožij, njihove sektorje ognja in varnostne mere
- poveljniška mesta, OP, stražarska mesta ter patroljne poti
- najbolj oddaljeno linijo angažiranja voda
- vse mrtve prostore v sektorju voda
- vse ovire in minska polja v sektorju voda
- orientirje ter črte zapornega ognja v sektorju voda

j) Priprava obrambnih položajev

k) Priprava minskih polj in ovir

l) Vzpostavitev varnostnih mer

m) Določitev rezervnih obrambnih položajev.

Poveljnik voda določi vsakemu oddelku in ključnim orožjem rezervne obrambne položaje.

n) Utrditev obrambnih položajev

o) Priprava rezervnih obrambnih položajev

p) Vzpostavitev načrta počivanja

Ko imamo enkrat pripravljeno orožje za delovanje ter vzpostavljen obrambni sistem je potrebno izvesti preskus:

- Premik z osnovnih položajev na rezervne.
- Evakuacija ranjencev.
- Obramba pred protinapadi.

Vodni podčastnik zagotovi logistično oskrbo in v povezavi z BtPČ uredi baterijsko sanitetno postajo. Če čas dovoljuje, se naredijo prometnice med položaji in OP, enako se položaji stalno utrjujejo.

BtPČ pri sebi zbere še interventno skupino. V to skupino gre načeloma po 1 vojak iz vsakega ognjenega oddelka in dosegljiv del logističnega oddelka. Skupina se zbira na vnaprej določenem mestu in po oceni BtPČ deluje z manevrom in ognjem na smeri največje grožnje za delovanje baterije. Delovanje skupine mora biti usmerjeno k ponovni vzpostavitvi pogojev za normalno ognjeno delovanje baterije.

PB lahko za interventno enoto določi tudi eno od ognjenih posadk. V tem primeru je poveljnik skupine poveljnik tega oddelka, kar zmanjšuje reakcijski čas, zagotavlja pa tudi boljšo uigranost te skupine. Posadka, ki ima tako nalogo, v primeru napada preneha z ognjenim delovanjem, PO pa oceni situacijo in vodi oddelek na kritično mesto obrambe, ali pa postopa po navodilih BtPČ.

Prekinitiv izvajanja ognjene naloge zaradi napada, ki ogroža obstoj baterije, mora dovoliti poveljnik podpirane enote, za čigar potrebe se podpora v trenutku napada izvaja. Če baterija v trenutku napada ognjeno ne deluje, odobritev za angažiranje vseh razpoložljivih sil daje PB ali njegov namestnik.

5.4 REAKCIJA NA OGENJ

Ko so vojaki na obrambnih položajih, iščejo kritje v njih ter delujejo proti nasprotniku ter poročajo o dogajanju v njihovem sektorju preko linije PINK. Obramba vztraja na svojih položajih, dokler nasprotnik ni pregan ali nevtraliziran. V primeru, da je bil uporabljen indirektni ogenj, vojaki, ki se premikajo, takoj zaležejo. Ko projektil detonira, poveljnik določi širino in dolžino nevarnega območja ter smer umika (smer 2, 200 metrov, za mano). Poveljniki poročajo in nadaljujejo z nalogo.

OPOMBA: Če so projektili polnjeni s katerokoli drugo snovjo kot z eksplozivom (dim), se takoj namestijo zaščitne maske v zaščitni položaj.

5.5 KONSOLIDACIJA

VPČ preuredi položaje oddelkov in ponovno določi sektorje ognja. Poveljniki oddelkov ter njihovi namestniki uredijo položaje tako, da pokrivajo določene sektorje ognja. VPČ namesti ključna orožja tako, da pokrivajo najbolj nevarne smeri dostopa. VPČ razmesti OP tako, da zagotavljajo varovanje in zgodnje opozarjanje.

5.6 REORGANIZACIJA

Baterija obnovi linijo poveljevanja ter popolni ključne položaje.

- Poveljnik voda, vodni podčastnik, poveljniki oddelkov ter vodje skupin.
- Ključna orožja (če jih imamo).

Baterija vzpostavi zvezo s poveljnikom podpirane enote ter sosednjimi enotami. Poveljniki porazdelijo strelivo in opremo. Poveljniki oddelkov poročajo poveljniku voda. Poveljnik voda poroča poveljniku baterije ter zahteva oskrbo. Vodni podčastnik porazdeli strelivo in opremo oddelkom po potrebi. Baterija evakuira ranjence in mrtve ter poskrbi za vojne ujetnike. Istočasno pa poteka utrjevanje obrambnih položajev.

6 KONCEPT USPOSABLJANJA

Osnova za vsako učinkovito usposabljanje je določitev ciljev - nalog, ki se morajo v časovnem okviru izvršiti ter sredstva, ki morajo biti na voljo za doseganje teh nalog. S tem, ko jasno opredelimo cilje, se mora določiti osebo, ki je odgovorna za izvršitev in način, na katerega se bodo cilji uresničili. S temi elementi lahko začnemo z usposabljanjem. Pomembno pa je tudi, da so vsi elementi usposabljanja v bateriji poenoteni.

Začetek usposabljanja je vedno pri osnovah – to je individualnih vsebinah. Dobro poznavanje idividualnih vsebin je odskočna deska za nadaljnje postopke. Vse to znanje nadgradimo z bojnimi postopki najprej na oddelčni ravni potem pa še na vodni ravni. Nadgradnja na baterijski ravni pa je ključni preizkus poznavanja ter upoštevanja postopkov, ki so predpisani.

Ključni problem, ki se poraja, je moštvo, na voljo za obrambno delovanje. Pri izvidovanju ima poveljnik izvidnice na voljo od 10 do 16 pripadnikov, pokriti pa mora rajon v velikosti 300 x 200 metrov. V pričakovalnem rajonu je lahko za obrambo rajona uporabljena celotna baterija, to je okoli 100 pripadnikov. Na ognjenem položaju pa je odvisno ali enota deluje ali ne. Če deluje, je za obrambno delovanje na voljo od 30 do 40 pripadnikov. Če pa ne, pa je ponovno na voljo celotna baterija.

Časovni okvir za usposabljanje enote je običajno opredeljen v ciklu, ki je odvisen od popolnjenosti enote ter njene osnovne stopnje usposabljenosti. Praviloma traja cikel za doseganje končnih operativnih zmožnosti 18 mesecev.

TABELA 1: Cikel usposabljanja artilerijske baterije

Časovni okvir	Naloge	Nosilci
4 mesece	Urjenje individualnih veščin	PO, VPČ, BtPČ
2 meseca	Dousposabljanje individualnih veščin	PO, VPČ, BtPČ
3 mesece	Kolektivne naloge na oddelčnem nivoju	PO, VPČ
3 mesece	Kolektivne naloge na vodnemu nivoju	PV
2 meseca	Dousposabljanje kolektivnih nalog	PO, PV
4 mesece	Kolektivne naloge na baterijskem nivoju	PB

vir: avtor

7 INDIVIDUALNE VEŠČINE

Individualne vsebine so osnova za učinkovito delovanje vojaka na bojišču. Predstavljajo osnovo, ki jo mora poznati kadarkoli in kjerkoli. Vojak jih mora ponavljati toliko časa, da mu »pridejo v kri«.

Nabor individualnih veščin je ključen za uspešno izvedbo nadgradnje v bojne postopke. Najbolje bi bilo, da vojak pozna vse individualne vsebine, problem pa je seveda čas, ki je na voljo za osvojitve le-teh. Tukaj pride v ospredje dobro zastavljeno kadrovanje. Če bi vsak vojak najprej šel v pehotno enoto in tam odslužil pet let ter potem šel v artilerijsko enoto ali podobno, bi bilo njegovo poznavanje individualnih veščin veliko bolj poglobljeno, s tem pa bi enota pridobila na času za usposabljanje. Seveda se mora čas, ki je namenjen usposabljanju nameniti za to in ne za neko drugo »padalsko« nalogo.

Nabor individualnih vsebin, ki najbolj podpirajo zaščitno delovanje baterije:

- TRO F-2000 SV
- MENJAVANJE OKVIRJA
- PREGLEJ RANJENEGA SOBORCA V TAKTIČNI/BOJNI SITUACIJI
- PRENAŠANJE RANJENCA
- MEDEVAC REPORT
- MASKIRAJ SEBE IN SVOJO OPREMO
- PRIPRAVI RP HARRIS RRC-05 ZA DELO
- VZPOSTAVLJANJE IN PREVERJANJE ZVEZE V BREZZIČNEM PROMETU
- POROČANJE – po »SALUTE« obrazcu
- NAVIGACIJA IZ TOČKE A DO TOČKE B (IZKRCAN)
- PREMIK POD DIREKTNIM NASPROTNIKOVIM OGNJEM
- IZBERI ZAČASNI OGNJENI POLOŽAJ
- IZVAJANJE MASKIRNE DISCIPLINE
- LOCIRAJ MINE PRESENEČENJA
- IZHOD IZ MINSKEGA POLJA (MP)
- ZAŠČITA PRED KEMIČNO/BIOLOŠKO KONTAMINACIJO Z UPORABO ZAŠČITNE MASKE
- UPORABA PRIBORA ZA OSEBNO DEKONTAMINACIJO (POD)

8 BOJNI POSTOPKI

Bojni postopki so nadgradnja individualnih veščin. Z izvajanjem bojnih postopkov dobimo avtomatizem, ki bo omogočil, da bo vojak, kljub strahu in težkim okoliščinam opravil svojo nalogo brez razmišljanja. Vsaka enota mora biti sposobna izvesti te osnovne bojne postopke.

8.1 BOJNO URJENJE 1A: ODDELEK V NAPADU

Ta bojni postopek omogoča ofenzivno delovanje moštva baterije, če se poveljnik baterije odloči, da bo preganjal nasprotnika po osnovnem napadu na naš PrR ali Ogp.

1. KORAK

Priprava na boj v pripravljalnem rajonu. Poveljniki naredijo naslednje:

- Sprejmejo povelje, izdajo pripravljalno povelje za pričetek priprav in dopolnjevanje operativnega ter dopolnilnega povelja.
- Preverijo, da imajo enote pravo opremo v zadovoljivi količini ter da je le-ta ispravna.
- Preverijo oskrbo s strelivom, hrano, vodo in medicinsko opremo in da je le-ta v zadovoljivi količini.
- Preverijo radio naprave in zvezo, da je oprema operativna in v zadovoljivi količini.
- Se prepričajo, da so vojaki in oprema maskirani.
- Vodijo vaje in vzpostavijo nadzor.

2. KORAK

Reakcija na stik (oddelek se premika kot del večje enote v premiku do stika ali izvaja hitri oz. premišljeni napad).

- Posedejo se zaščiteni in prikriti položaji, ki nudijo zaščito in opazovanje.
- Odvrnejo ogenj. Puškomitraljez takoj odvrne z močnim ognjem po nasprotnikovih položajih. Z uporabo vsega orožja, vodilna ognjena skupina samoiniciativno strelja z zapornim ognjem v smeri nasprotnika.
- Vojaki se razporedijo tako, da si zagotovijo opazovanje in zaščito, prikrivanje in smer ognja.

3. KORAK

Lociranje nasprotnika.

- Opazovati. Vojaki uporabljajo vid in sluh za iskanje znanih in pričakovanih ciljev.
- Izvidovati z ognjem. Oddelek strelja z dobro merjenimi strelji in z vztrajnim (neprekinjenim) ognjem na pričakovane nasprotnikove položaje.
- Vzpostaviti ogenj in manever. Vojaki se premikajo v parih in posamezno s plazenjem ali v preteklih. Podporna skupina ščiti gibajoči element, le-ta pa teži za zaščitenimi ognjenimi položaji.

4. KORAK

Vzpostaviti ognjeno premoč. Poveljnik oddelka oceni ali lahko oddelek vzpostavi premoč nad nasprotnikom, kar je odvisno od gostote in natančnosti nasprotnikovega ognja.

- Če je odgovor **DA**, nadaljuje s pritiskom na nasprotnikova orožja, položaje, ki so najbolj učinkovita, ponavadi na orožja, ki jih poslužujejo posadke. Uporabi se dimna zavesa za prikrivanje OS v premiku in priprave za napad.

- Če je odgovor **NE**, se angažira še drugo OS (napadno) za streljanje na nasprotnika. Poveljnik oddelka poroča poveljniku voda in zahteva navodila. Oddelek nadaljuje z streljanjem po nasprotniku in se ravna po navodilih poveljnika voda.

5. KORAK

Napad. Če ognjena skupina v stiku in PM lahko prikujeta nasprotnika, poveljnik oddelka pa oceni, da preostanek oddelka, ki ni v stiku, naredi manever.

- Če je odgovor **DA**, poveljnik oddelka naredi manever z drugo OS v napad. Oceni nasprotnikove šibke točke na bokih, razdaljo do nasprotnika, lokacijo položajev in prikrito ter zaščiteno pot (bočno) do njegovih položajev. Indirektni ogenj in ogenj podpornega elementa se prenese na nasprotno stran nasprotnikovih položajev. Napadna ognjena skupina napade z uporabo ognja in manevra. Skuša izvesti bočni napad, uničenje bunkerja ali čiščenje rogov.
- Če je odgovor **NE**, poveljnik oddelka poroča o situaciji poveljniku voda. Oddelek nadaljuje z obstreljevanjem nasprotnika in se odziva na povelja poveljnika voda. Oddelek se lahko reorganizira v podporni element za napad voda.

6. KORAK

Konsolidacija in reorganizacija

- Med konsolidacijo poveljnik oddelka vzpostavi ožje varovanje, postavi opazovalnice, razmesti ključna orožja in posedejo se hitri obrambni položaji ter se pripravi na protinapad.
- Med reorganizacijo oddelek obnovi linijo poveljevanja, oskrbi se s strelivom, orožjem in radio postajami, poskrbi za mrtve in ranjene ter jih evakuira, preišče, utiša, zavaruje in hitro odpelje ujetnike na zbirne točke.
- Poveljnik oddelka poroča o stanju in nadaljuje z nalogo.

8.2 BOJNO URJENJE 2: REAKCIJA NA STIK

Se uporablja, kadar se enota znajde pod ognjem nasprotnikovega strelca ali drugega orožja, se pravi ob osnovnem napadu nasprotnika na naš položaj.

1. KORAK

Vojaki zavzamejo kritje in odvrnejo ogenj.

2. KORAK

Poveljniki locirajo znane ali pričakovane nasprotnikove položaje in jih obstreljujejo z dobro merjenimi strelci. Poveljniki kontrolirajo ogenj s standardnimi povelji: pripravljenost, smer, opis cilja, razdalja, vrsta ognja in povelje za začetek ognja.

3. KORAK

Vojaki vzdržujejo stik z levim in desnim sovojakom kot tudi s poveljnikom in poročajo o nasprotnikovih položajih.

4. KORAK

Poveljniki kontrolirajo stanje svojih vojakov.

5. KORAK

Poveljnik voda se premakne do oddelka v stiku. Z njim je vezist, FO, poveljnik oddelka, ki je najbližji in ena posadka PM. Vodni podčastnik se z drugim PM premakne naprej do poveljnika voda in se pripravi za prevzem podpornega elementa.

6. KORAK

Poveljnik voda oceni ali se mora umakniti iz območja, ki ga pokriva nasprotnik. Če ni v tem območju, potem oceni, ali lahko vzpostavi in vzdržuje zaporni ogenj z elementom v stiku, kar je odvisno od gostote in natančnosti nasprotnikovega ognja.

7. KORAK

Poveljnik voda naredi oceno situacije in naredi naslednje:

- Locira nasprotnikove položaje in ovire.
- Določi velikost nasprotnikove enote (število avtomatskega orožja, prisotnost vozil, angažiranost indirektnega ognja in ostalih elementov, ki kažejo moč nasprotnika).
- Oceni ranljivost bokov.
- Določi prikrito in zaščiteno bočno pot do nasprotnikovih položajev.

8. KORAK

Poveljnik voda oceni naslednjo smer delovanja, ogenj in manever, napad, uničenje bunkerja ali čiščenje rovov ipd.

9. KORAK

Poveljnik voda poroča nadrejenemu in začne manever ter zahteva minometni ali artilerijski ogenj.

8.3 BOJNO URJENJE 3: PREKINITEV STIKA

To bojno urjenje se uporablja, kadar je enota pod nasprotnikovim ognjem in mora prekiniti stik zaradi izmika na drug položaj ali prekinitev ognjenega delovanja po nasprotniku.

1. KORAK

Poveljnik oddelka/voda usmeri oddelek/OS v stiku za podporo ostalega dela enote.

2. KORAK

Poveljnik oddelka/voda usmeri prvi oddelek/OS, da se premakne v določeno smer in za določeno razdaljo. Poda se lahko tudi terenska znamenitost ali zadnji ORP. Medtem podporna skupina nadaljuje z obstreljevanjem nasprotnika.

3. KORAK

Gibajoči element uporabi dimno zaveso za zakrivanje gibanja, dokler ne doseže naslednjega ognjenega položaja ter potem začne delovati po nasprotniku.

4. KORAK

Poveljnik oddelka/voda usmeri podporni element na naslednji položaj.

5. KORAK

Med obstreljevanjem nasprotnika se oddelek/vod izogiba nasprotnika, dokler ne prekine stika ali ga obhodi oziroma pride na višji položaj, ki je krit z ognjem.

6. KORAK

Ko je stik prekinjen, oddelek/vod spremeni smer, če je mogoče, da se izogne nasprotnikovemu ognju.

7. KORAK

Poveljniki preštejejo vojake, poročajo, se reorganizirajo in po potrebi nadaljujejo z nalogo.

8.4 BOJNO URJENJE 4: REAKCIJA NA ZASEDO

Omogoča reakcijo na prvi stik, ki je lahko napad nasprotnika na premiku ali ko zasedemo PrR ali OgP – ZASEDA.

Pri bližnji zasedi (v dometu ročne bombe) se uporabljajo naslednji postopki:

1. KORAK

Takoj odvrniti ogenj.

2. KORAK

Posedejo se zaščitni položaji.

3. KORAK

Odvržejo se ročne bombe, eksploziv in dimne bombe.

4. KORAK

Takoj po detonaciji vojaki v stiku (območju zasede) napadejo zasedo z uporabo ognja in manevra. Medtem ko vojaki, ki niso v stiku, locirajo nasprotnikove položaje, vzpostavijo podporni ogenj, zavzamejo položaje in prenašajo ogenj skladno z napadom napadnega elementa.

V daljni zasedi (izven dometa ročne bombe) se uporabijo naslednji postopki:

1. KORAK

Vojaki pod nasprotnikovim ognjem takoj streljajo nazaj, posedejo položaje in pritisnejo na nasprotnika, ga uničijo, po možnosti orožja, ki jih poslužujejo posadke. Zadimijo nasprotnikove položaje in vzdržujejo podporni ogenj.

2. KORAK

Vojaki, ki niso v stiku, se premaknejo po prikriti in zaščiteni bočni poti na ranljiv bok nasprotnika in ga napadejo z uporabo ognja in manevra.

3. KORAK

Vojaki v stiku v območju zasede obstreljujejo nasprotnika in premikajo ogenj skladno z napadom napadnega elementa.

V obeh vrstah zased poveljnik voda zahteva minometni – artilerijski ogenj, da s tem izolira nasprotnika ali ga napade, ko se le-ta izmika. Poveljniki preštejejo vojake, enota se reorganizira in po potrebi nadaljuje z nalogo.

8.5 DODATNO URJENJE

Zgornji bojni postopki so osnova za vsako pehotno bojno delovanje. Za nadgraditev pa lahko urimo tudi druge postopke, ki pa bolj pridejo prav, če je baterija napadena med premikom v urbanem okolju ali deluje v urbanem okolju (možnost na operacijah MOM). Ti postopki so:

- VOD V NAPADU NA UTRJENO TOČKO – BUNKER
- VOD V VPADU IN ČIŠČENJU STAVBE – OBJEKTA
- VOD V VPADU IN ČIŠČENJU ROVOV
- VOD V PREMAGOVANJU MEO/ŽO.

9 SITUACIJSKI POSTOPKI

Vsaka enota se srečuje s takimi in drugačnimi situacijami, zato mora biti pripravljena na čim več situacij. Spodaj so nanizane situacije ter postopki reševanja, s katerimi se artilerijska enota lahko sreča v pričakovalnem rajonu in ognjenem položaju.

9.1 OPERATIVNE ZAŠČITNE MERE

Obstaja nekaj korakov v načrtovanju operativnih varnostnih postopkov:

- Opredelitev sovražnikove zmožnosti za pridobivanje informacij o transportnih operacijah.
- Opredelitev, katere informacije, pridobljene s strani sovražnika, lahko ogrozijo operacijo.
- Opredelitev, katere postopke namerava transportna enota narediti pred operacijo, če je znana in analizirana s strani sovražnika in daje sovražniku potrebne informacije.
- Opredelitev, kateri varnostni ukrepi so potrebni in kje izvedeni, da se poveča varnost operacije.

Operativni varnostni postopki vsebujejo:

- a) Protiopazovalni ukrepi
- b) Varnostni ukrepi pri uporabi signalov
- c) Fizično varovanje
- d) Varovanje informacij

a) Protiopazovalni ukrepi vsebujejo vse aktivne in pasivne postopke, s katerimi preprečujemo nasprotnim silam opazovanje našega območja, opreme in premikov.

Protiopazovalne tehnike vsebujejo:

- Maskiranje in zatemnitev vozil, vključno z lučmi in vetrobranskimi stekli, ko niso v premiku.
- Med premikom ponoči koristiti zatemnitev.
- Uporaba zemljišča za prikrievanje.
- Vzdrževanje maskirne discipline (hrup, luči...).

b) Varnostni ukrepi pri uporabi signalov

Je uporaba varnostnih tehnik pri komuniciranju z radijskimi ali elektronskimi zvezami, z namenom preprečitve odkrivanja operativnih informacij. Vsebujejo uporabo kodiranih znakov, varnostnih glasovnih naprav in pravilno postavljanje radijskih anten.

Tehnike za artilerijske enote vsebujejo:

- Kratka uporaba radijskih zvez.
- Vzdrževanje radijskega molka, ko je možno.
- Uporaba žičnih zvez, če je možno.
- Koriščenje minimalne moči na radijskih napravah.

c) Fizično varovanje

Je uporaba varnostnih enot, barikad, bunkerjev in maskiranja, da se prepreči pristop sovražniku do objektov, opreme, tovora in osebja.

Nekaj praktičnih tehnik:

- Uporaba varnostnih elementov spredaj, zadaj in, če je potrebno, na bokih položajev.
- Uporaba opazovalnic, ko je enota v vojašnici ali v operativnem območju.
- Zavarovanje pristopnih komunikacij z ognjenimi položaji.
- Uporaba ovir za upočasnjevanje sovražnika.
- Uporaba rekla in gesla.
- Uporaba naprav za predčasno opozarjanje.

d) Varovanje informacij

Je nadzor nad napisanimi, ustnimi ali grafičnimi informacijami, da se prepreči odkritje operativnih informacij.

Da se zagotovi varovanje informacij, je potrebno:

- Nikoli ne prikazujte informacij na prostem, na primer na vetrobranskih steklih.
- Ne dovolite civilnemu prebivalstvu brez dovolilnice pristopa do delovnih in zbirnih mest.
- Pravilno rokujte s tajnimi dokumenti.

9.2 MINSKO POLJE/NAJDBA MINE - NUS

Ko enota naleti na možno minsko polje, mora postopati po sledečih korakih:

- Takoj postaviti zavarovanje.
- V območju ostane samo minimalno število vojakov, ostali se umaknejo.
- Vojaki, ki so ostali, si poiščejo varne zaklone, bunkerje, položaje za strelce ali za vozili.
- Območje takoj označijo z kakršnim koli nekovinskim trakom.
- Takoj uvedejo omejitve gibanja pešcev in vozil tako, da vzpostavijo kontrolno točko na hitro roko.
- Preveri svoj položaj z GPS in na karti.
- Čimprej, po formatu za odkritje MES, poročajte nadrejenemu.
- Natančna navedba vrste sredstva (prepoznavanje) omogoča uvedbo ustreznih postopkov za zaščito lastnih sil in timu za razminiranje (EOD), da se ustrezno pripravi za izvedbo naloge.

Od nadrejenega zahteva nadaljnja navodila za delo oziroma zahteva odobritev za nadaljevanje dela.

Vojak/poveljujoči poroča po naslednjem obrazcu:

- Datum in ura odkritja MES
- Dosedanje izvedene aktivnosti in kraj najdbe
- Sredstvo poročanja in dosegljivosti: r/n, fax, telefon
- Vrsta sredstva (odvrženo, projektil, nastavljeno na pot, vrženo v bližino)
- RKB kontaminacija
- Območja, ki so ogrožena
- Vpliv na misijo
- Izvedeni zaščitni ukrepi
- Priporočena stopnja prednosti: (takoj, posredno, manjši vpliv, nima vpliva)

Za izvedbo znotraj vodov so odgovorni VPCČ, za poveljstvo baterije BtPCČ.

9.3 POSTOPKI PRIPADNIKOV V PRIMERU SOVRAŽNIKOVEGA ZRAČNEGA NAPADA

Grožnje iz zraka predstavljajo rakete, oboroženi helikopterji in bojna letala. Baterija je najbolj izpostavljena zračnim napadom, kjer ni zaščite nad njo, med premikom ali ob delovanju v PrR ali Ogp. Zračni napad je način zasede, zato je veliko postopkov kot pri klasični zasedi uporabnih tudi pri zračnem napadu. Poveljnik enote mora v pripravi:

- predpisati alarmne signale v enoti s standardnim operativnim postopkom;
- podati navodila za delovanje v primeru napada;
- predpisati postopke, ki se morajo izvajati kljub temu, da ni nobenega povelja;
- zagotoviti, da so postopki obrambe dobro izurjeni;
- ponoviti postopke z osebjem kolone pred izvedbo premika.

Poveljnik enote si mora zapomniti, da si nasprotnikovi piloti prizadevajo in se trudijo enoto presenetiti. Da bi jih teren prikriil, letijo hitro in nizko. Nasprotnikovi piloti letijo z veliko hitrostjo, da bi s tem zmanjšali učinkovitost orožij zračne obrambe in pehotne oborožitve. Če napadajo z višine nad 350 m, pehotna oborožitev za obrambo ni uporabna, orožja zračne obrambe pa so.

9.3.1 STOPNJE ZRAČNE OGROŽENOSTI

Tabela 3: Sporočitev stopnje ogroženosti

	VIZUALNI SIGNAL	POMEN	OPOMBA
1	ČRNA zastava	Zračni napad je neizogiben ali že poteka.	Status orožja PROSTO, najmanj en opazovalec zračnega prostora na oddelek.
2	RDEČA zastava	Zračni napad je mogoč in zelo verjeten.	Status orožja PRIPRAVLJENO, najmanj dva opazovalca zračnega prostora na vod.
3	RUMENA zastava	Zračni napad je mogoč, vendar malo verjeten.	Status orožja PRIPRAVLJENO, najmanj dva opazovalca zračnega prostora na četo.
4	ZELENA zastava	Zračni napad ni mogoč.	Status orožja ZAKLENJENO, najmanj en opazovalec zračnega prostora na četo.

vir: SOP 10. MOTB Zračna obramba (2006)

9.3.2 SIGNALI ZA ALARMIRANJE OB ZRAČNEM NAPADU

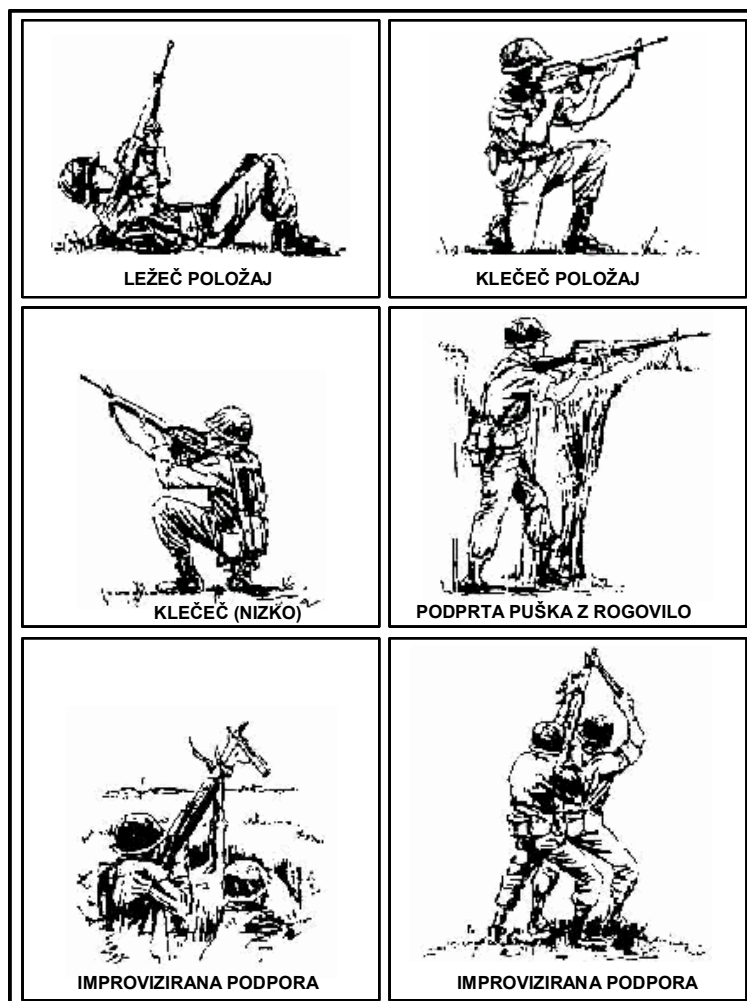
Ob zračnemu napadu prvi, ki opazi letalo, uporabi pripravljalne ukrepe, preden se spopade s sovražnikovim letalom.

- a. Razglasi zvočni alarm zračnega napada, da alarmira vso moštvo o prisotnosti sovražnikovega letala, z uporabo enega ali več sledečih:
 - (1) Uporabi neprekinjeno zavijajočo sireno v trajanju 1 minute.
 - (2) Uporabi niz dolgega trobljenja na sirenah vozil, piščalkah, trobilih, ali ostalih zračnih instrumentih v razmerju 1:3; okoli 3 sekunde trobljenja in 1 sekunda presledka.
 - (3) Uporabi glasovni »LETALSKI NAPAD« ali odgovarjajoč nacionalni izraz, če je vključena samo ena nacija.
 - b. Ostani na individualnem bojnem položaju, če posedáš položaj.
 - c. Premakni se na zavarovan in prikrit položaj, če je možno.
- Poročaj vsa delovanja letala nadrejenemu poveljstvu.

9.3.3 AKTIVNA OBRAMBA

Količina ognja na napadalno letalo iz baterije je omejena. Omejena je glede na količino vozil, opremljenih z mitraljezi (namestitvev na turele vlečnih vozil) in osebne oborožitve osebja v enoti. Zmogljivost baterije za lastno obrambo je boljša pri obrambi pred helikopterji, ki so počasnejši in bolj ranljivi kot pa bojna letala. Baterija brez podpore zračne obrambe je zelo omejena pri zmogljivostih obrambe pred zračnimi napadi. Ključ za uspešno zračno obrambo s pehotnim orožjem je v količini, enota mora izstreliti čim več streliva malega kalibra na nasprotnika.

Slika 4: Položaji za zračno obrambo s pehotnim orožjem

vir: SOP TRAČ za zračni napad (2005)

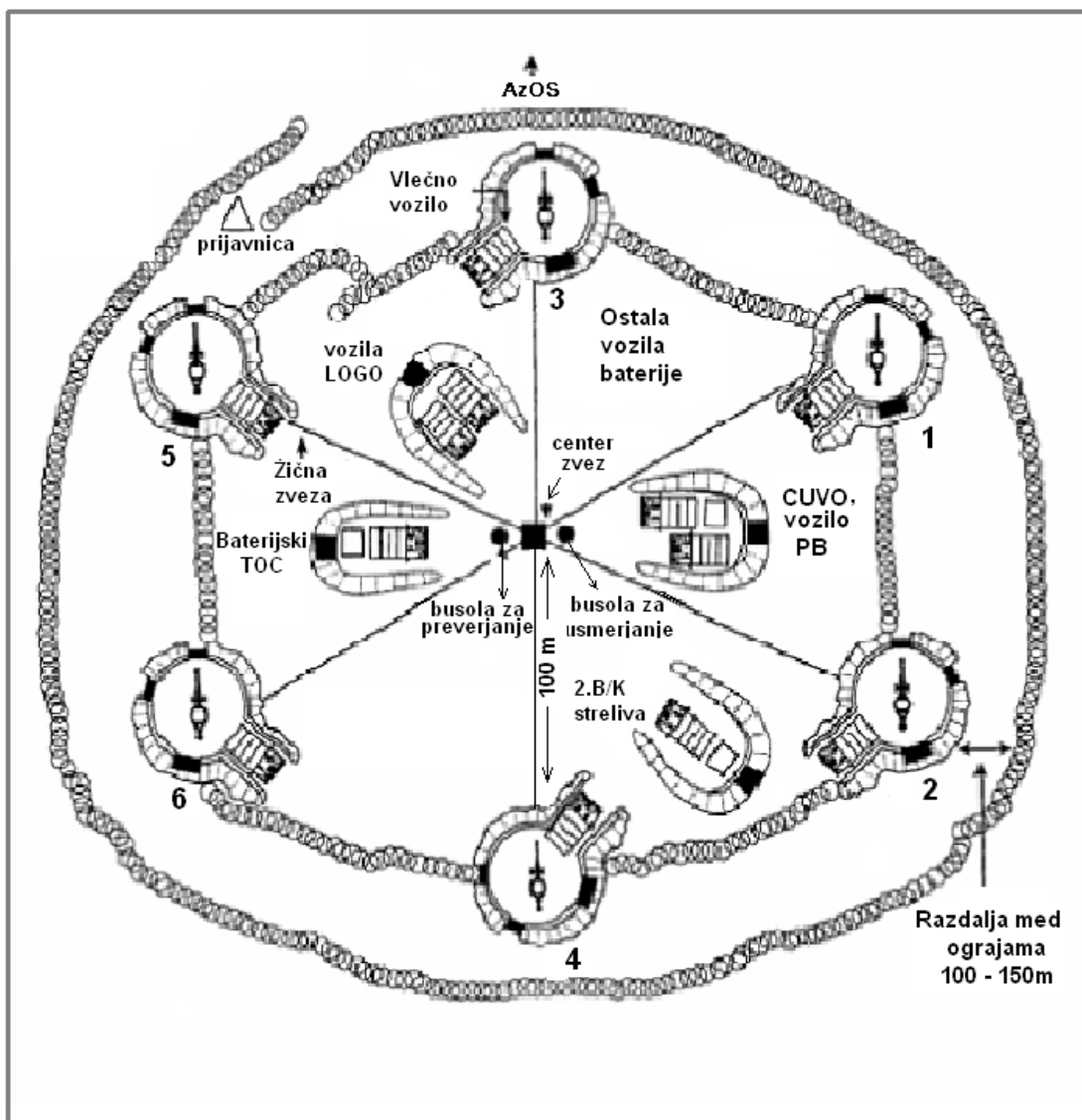
Načela za zračno obrambo s pehotnim orožjem:

- streljaj na vsako letalo ali helikopter, ki te napada;
- poišči si zaščito, če ti to čas dopušča;
- podpri tvoje orožje, če je možno;
- lezi na hrbet, če si na prostem;
- meri malenkost pred kljunom letala;
- nadziraj ogenj, da bo napadalno letalo letelo skozi njega.

9.3.4 PASIVNA OBRAMBA

Za artilerijsko baterijo je normalno, da nima ognjene moči za zračno obrambo in so najučinkovitejše preventivne mere. Ključ uspeha je, da se zračni napadi preprečijo.

Slika 5: Ena od postavitev baterije z zaščitnimi elementi

Slika 15-1 : shema postavitve baterije v obliki ognjene baze

vir: Navodilo artilerijska baterija (2011, str. 146)

Če je nevarnost zračnega napada znana, morajo biti orožja in vozila baterije široko razpršena.

Slika 6: Načelni raspored v primeru kotratiranja ali zračnega napada

vir: Navodilo artilerijska baterija (2011, str. 146)

9.3.4.1 MASKIRANJE, PRIKRIVANJE

Tehnike maskiranja in prikrivanja otežijo nasprotniku odkritje baterije. Oblike orožij in vozil ne moremo spremeniti, lahko pa se razbije njihova prepoznavnost s pokrivanjem z maskirnimi elementi. Skladišča streliva so navadno prioritetni cilji. Upoštevati je potrebno naslednje postopke pasivne obrambe:

- Uporaba maskirnih mrež,
- posadka mora poiskati grmovje, drevo ali kakšen drug način prikrivanja, da bi prikril obliko, ki se vidi iz zraka;
- gladke površine in objekti, kot so vetrobransko steklo, prednje luči in ogledala odsevajo svetlobo in vzbujajo pozornost pri pilotu. Vse sijajoče stvari je potrebno pokriti, oziroma narediti vse, da ne bodo odsevale svetlobe;
- če vozila še niso pobarvana maskirno, se lahko uporabi blato, da se doseže takšen učinek.

9.3.4.2 VKOPAVANJE

Če ima baterija možnost, se izdelajo zaklonilniki za orožja, strelivo in posadko. Baterija ima lahko pridodane inženirce, ki jih uporabi v ta namen. Drugače pa za zaščito z vkopavanjem poskrbi sama. Za dodatno zaščito je smiselna uporaba vreč in konstrukcijskih elementov.

9.3.4.3 DOLŽNOSTI ZRAČNEGA OPAZOVALCA

V rasporedu baterije je potrebno določiti več zračnih opazovalcev in jim določiti posamezne dele za opazovanje zračnega prostora. Če zasedanje PrR ali OgP traja

več ur, se morajo zračni opazovalci zamenjati, saj daljše opazovanje zračnega prostora zmanjša možnost pravočasnega odkritja nasprotnika.

9.3.4.4 ZAVAROVANJE ZVEZ

Današnja oprema za komuniciranje je lahko zelo uporabna za nadzor nad delovanjem baterije, lahko pa pomaga pilotu, da nas odkrije. Uporabljajte sredstva zvez samo takrat, ko je to nujno potrebno in bodite kratki.

9.3.4.5 PASIVNE REAKCIJE

Če je le mogoče, bo potrebno v primeru močnejšega napada na baterijo odobriti premik na naslednje ali vsaj rezervne položaje. Pri tem je bistveno, da ima baterija rezervni položaj, ki bo omogočal izvedbo nalog, ki so bile predvidene na osnovnem OgP. Izvidovanje in priprava takega položaja je naloga izvidnice, premik na ta položaj pa mora biti vnaprej pripravljen in se načeloma izvaja na standarden signal in po postopkih, predvidenih v SOP baterije.

Ko je letalo opaženo, oziroma ko smo opozorjeni nanj s sistemom obveščanja, ima poveljnik kolone tri možnosti: da se ustavi na mestu, nadaljuje s premikom ali pa razprši vozila kolone po prikritih mestih (glej sliko). Če se poveljnik kolone odloči, da se bo ustavil, se vozila preprosto umaknejo s ceste, po možnosti tako, da bodo čim manj opazna iz zraka. Ta postopek ima nekaj prednosti:

- nasprotnikovemu pilotu je težje opaziti kolono, ko se ne premika, kot pa med premikom;
- lažje je nadaljevati premik po napadu;
- gostota ognja protizračne obrambe je večja, kot pa če bi bila kolona bolj razkropljena.

Slaba stran tega postopka je, da če se kolona ustavi na odprti cesti, je dobra tarča za nasprotnikov napad in lahko povzroči več škode koloni.

9.3.5 POSTOPKI PO KONČANI NEVARNOSTI

Poveljnik voda nadzoruje aktivnosti po napadu, ko je minila zračna nevarnost.

a. Razglasi prekinitev ognja.

b. Poda/ukaže avdio signal »Nevarnost minila!« z uporabo enega od sledečih:

(1) Uporabi enakomeren zvok sirene v trajanju 1 minute ali nepretrgano trobljenje na sirenah vozil, piščalkah, trobilih, ali ostalih instrumentih.

(2) Uporabi glasovni »LETALSKI NAPAD MINIL« ali odgovarjajoč nacionalni izraz, če je vključena samo ena nacija.

c. Ponovno vzpostavi linijo poveljevanja.

d. Pošlje poročilo o škodi in poročilo o statusu osebja nadrejenemu poveljstvu.

e. Koordinira oskrbo žrtev in evakuacijo.

f. Ukaže odstraniti uničena sredstva za oskrbo in opremo, ki ovirajo nalogo.

Koordinira nadomestitev opreme z nadrejenim poveljstvom.

9.4 ZAŠČITA PRED JRKB NEVARNOSTJO

Glede na stopnjo RKB ogroženosti, poveljnik predpiše stopnjo pripravljenosti za RKB obrambo in stopnjo osebne zaščite vojakov.

Glede na konkretne razmere v območju delovanja podrejeni poveljniki to stopnjo po potrebi dvignejo ali predlagajo znižanje stopnje. Znižanje odobri poveljnik.

9.4.1 RADIOLOŠKO KEMIČNO BIOLOŠKI NAPADI

Kemični agensi se lahko raztrosijo z artilerijskim ognjem, minometnim ognjem, raketami, projektili, letalskimi bombami za razprševanje, granatami in zemeljskimi minami. Vedno bodite pozorni, saj so agensi vedno že lahko prisotni na zemljišču ali v zraku. Kemični agensi so substance v plinih, tekočinah ali trdnih zmesih. Za zaščito pred RKB napadi moramo vedeti, kako kemični agensi delujejo na nas. Za podrobnejše postopke pa je potrebno postopati po pravilih RKB zaščite.

Slika 7: Osebno pribor za dekontaminacijo

vir: avtor

Slika 8 in 9: Notranjost POD-a

vir: SOP za JRKB zaščito 10. MOTB

9.4.1.1 STOPNJA RKB OGROŽENOSTI IN OBIČAJNI ZAŠČITNI UKREPI

Tabela 4: Stopnje RKB ogroženosti

ZAP. ŠT.	STOP. OGROŽENOSTI	OPIS GROŽNJE	VRSTA GROŽNJE	RKB ZAŠČITA		SKUPINSKA ZAŠČITA	KRITJE
				Dihal	Telesa		
(a)	(b)	(c)	(d)	(e)	(f)	(g)	(h)
1	NIČ (ZERO)	Nasprotnik ali sprte strani nimajo znanih ofenzivnih RKB sredstev.	/	/		Pripravljena.	/
2	NIZKA (LOW)	Nasprotnik ali sprte strani imajo ofenzivne RKB zmožnosti, vendar ni znakov uporabe teh sredstev v neposredni prihodnosti.	DOLOČITE VRSTO OGROŽANJA		Poveljniko va odločitev v skladu z oceno tveganja (poveljnik določi stopnjo RKB zaščite)	Pripravljena.	Načrtujete.
3	SREDNJA (MEDIUM)	RKB orožje je bilo uporabljeno v drugem območju delovanja in/ali obstajajo močni znaki, da bo nasprotnik ali sprte strani to orožje uporabili v neposredni prihodnosti.	Radiološko: Udar ali Padavine Kemično: Dolgotrajno ali Kratkotrajno			Izvajajte.	Pripravite.
4	VISOKA (HIGH)	RKB napad je neizbežen.	Biološko: Aerosol			Izvajajte.	Posedite.

vir: SOP Bojni strupi na cesti, 670 POVLOGB (2006)

9.4.1.2 STOPNJA RKB ZAŠČITE

Če ni drugače določeno, je stopnja RKB zaščite - "PRIPRAVLJENOST"

Tabela 5: Stopnje zaščite

STOPNJA OPREMA	PRIPRAVLJENOST	SAMO MASKA	STOPNJA 0	STOPNJA 1	STOPNJA 2	STOPNJA 3	STOPNJA 4
Maska	Pri roki	Na sebi	Pri roki	Pri roki	Pri roki	Pri roki	Na sebi
Z. obleka	Pripravljena	Dosegljiva	Dosegljiva	Na sebi	Na sebi	Na sebi	Na sebi
Škornji	Pripravljene	Dosegljivi	Dosegljivi	Dosegljivi	Pri roki	Na sebi	Na sebi
Rokavice	Pripravljene	Dosegljive	Dosegljive	Dosegljive	Pri roki	Pri roki	Na sebi
Kapuca	Pripravljena	Dosegljiva	Dosegljiva	Dosegljiva	Pri roki	Pri roki	Na sebi

vir: SOP Bojni strupi na cesti, 670 POVLOGB (2006)

Pomen pojmov:

- pripravljena - dosegljiva vojaku v dveh urah; naslednji komplet dosegljiv v šestih urah
- dosegljiva - v dosegu v 5 minutah
- pri roki - v pripravljenosti za uporabo pri vojaku, vendar ne v zaščitnem položaju
- na sebi - v zaščitnem položaju

Stopnja "SAMO MASKA" se uporabi izjemoma, ko je moštvo v zakloniščih, kjer je zaščiteno pred neposrednim kožnim kontaktom s tekočim ali trdnim agensom.

Stopnja RKB zaščite prenese s signalom "RKB ZAŠČITA" in oznako stopnje zaščite.

Primer: RKB ZAŠČITA 1

c.) ALARMI ZA RKB NEVARNOST

(1) Alarm za kemični napad

Alarm za kemični napad ali kontaminirano območje se posreduje z:

- besedami "STRUPI, STRUPI, STRUPI" oziroma "GAS, GAS, GAS"
- nameščanjem zaščitne maske
- prekinjeno zavijajočo sireno
- z avtomobilskimi hupami ali piščalkami - zaporedje kratkih signalov v razmerju 1:1; 1 sekunda zvoka:1 sekunda tišine
- s tolčenjem kovinskih predmetov med sabo v razmerju 1:1

(2) Alarm za radiološki napad

Alarm za jedrski napad ali kontaminirano območje se posreduje z:

- besedami "ATOMSKI, ATOMSKI, ATOMSKI" oziroma "FALLOUT, FALLOUT, FALLOUT"
- prekinjeno zavijajočo sireno
- z avtomobilskimi hupami ali piščalkami - zaporedje kratkih signalov v razmerju 1:1; 1 sekunda zvoka:1 sekunda tišine
- s tolčenjem kovinskih predmetov med sabo v razmerju 1:1

d.) OZNAČEVANJE KONTAMINIRANIH OBMOČIJ

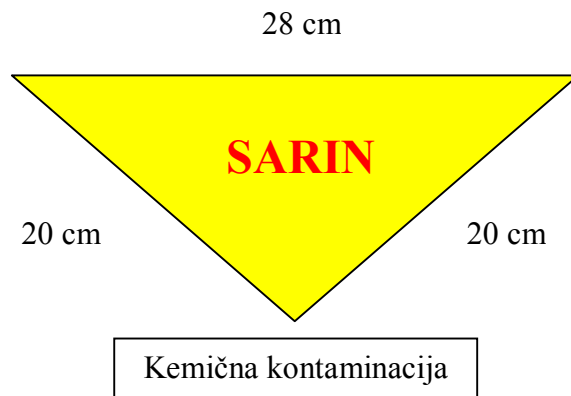
Enota, ki zazna kontaminirano območje, ga označi in poroča o točni lokaciji. Enota po odobritvi ne označi območja, če ji to prinese taktično prednost. O tem poroča.

(1) Oznake

(a) Kemična kontaminacija:

RUMEN TRIKOTNIK z RDEČIM NAPISOM

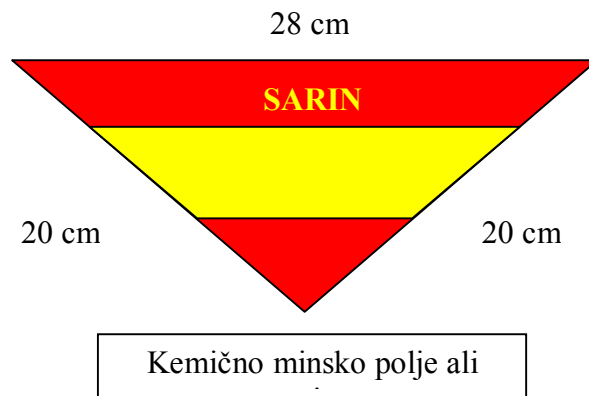
Napis se doda po potrebi in označuje kemični agens, čas detekcije in čas uporabe kemičnih sredstev (če je znano). Lahko se zapiše tudi STRUPI ali GAS (po potrebi lahko tudi v drugem jeziku) za večjo prepoznavnost znaka.

(b) Kemično minsko polje ali ovira:

RDEČ TRIKOTNIK Z RUMENO PROGO in RUMENIMI NAPISI

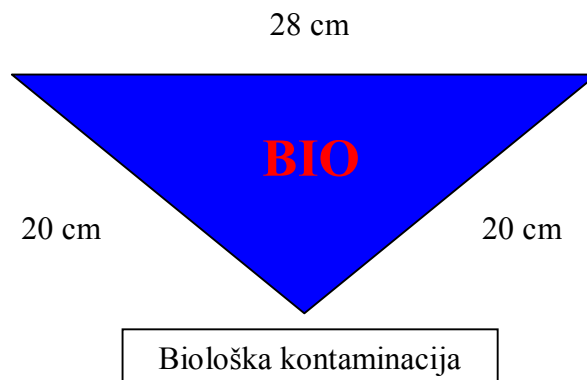
Vsebina napisov je enaka kot pri kemični kontaminaciji. Lahko se zapiše tudi STRUPI ali GAS (po potrebi lahko tudi v drugem jeziku) za večjo prepoznavnost znaka.

(c) Biološka kontaminacija:

MODER TRIKOTNIK z RDEČIMI NAPISI

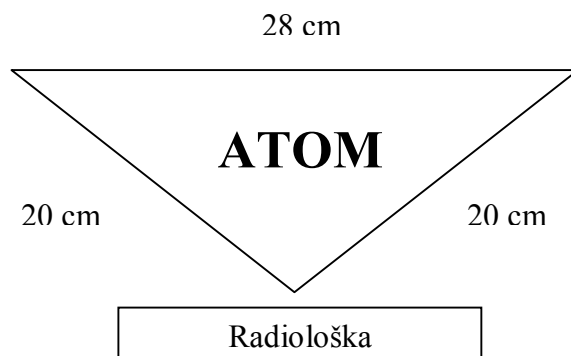
Vsebina napisov je enaka kot pri kemični kontaminaciji. Lahko se zapiše tudi BIO za večjo prepoznavnost znaka.

(d) Radiološka kontaminacija

BEL TRIKOTNIK s ČRNIMI NAPISI

Napis se doda po potrebi in označuje vir sevanja, dozo in čas detekcije, čas detonacije (če je znano). Lahko se zapiše tudi ATOM za večjo prepoznavnost znaka.

(2) Način označevanja

Znak je postavljen tako, da je viden in da gleda stran od kontaminiranega območja.

Znaki za kemično kontaminacijo ali oviro se postavijo na vse verjetne poti dostopa 20 metrov pred območjem, kjer je prisotna kemična kontaminacija.

Znaki za radiološko kontaminacijo se postavijo na vse verjetne poti dostopa na točki, kjer doza sevanja doseže 1 cGy/h 1 meter nad tlemi.

(3) Oblika in velikost znakov

Znaki so trikotni. Osnova je 28 cm, stranici pa 20 cm dolgi. Znaki so iz primernih materialov (plastika, les, kovina...)

(4) Označevanje s priročnimi sredstvi

Če enota nima ustreznih sredstev za označitev kontaminacije, označi to s priročnimi sredstvi na tak način, da so ostale enote opozorjene na nevarnost. O tem poroča.

9.5 ARTILERIJA IN NEPOSREDEN OGENJ

Kontrabatiranje ostaja največja nevarnost artilerijskih enot. Razpršen razpored, utrjevanje in pogosti premiki so tehnike, ki zmanjšujejo verjetnost kontrabatiranja, ki pa ne smejo ostati osamljeni.

9.5.1 AKTIVNA OBRAMBA

Postopki aktivne obrambe proti artileriji so zelo omejeni, vendar jih ne smemo zanemarjati. Postopki aktivne obrambe so:

- odkritje nasprotnikovih prednjih opazovalcev in na njih usmeriti ogenj s pehotno oborožitvijo ali našo artilerijo.
- koordinacija zračnih napadov proti položajem nasprotnikove artilerije.

9.5.2 PASIVNA OBRAMBA

Razpršenost je najbolj ekonomična rešitev. Vsi elementi bojnega razporeda, kot so orožja, CUVO, logistični elementi in elementi obrambe naj ne bodo na razdaljah, manjših od 50 m in postavljeni v linijo.

Če je verjetnost napada s kopnega velika ali teren ne dopušča večjih razdalj med elementi razporeda baterije, bo potrebno posvetiti več pozornosti ukrepom utrjevanja. Predvsem je potrebno urediti platforme orožij, zaklonišča za ljudstvo ob orožjih in na obrambnih položajih in jih v času izvajanja obrambe še dopolnjevati. Vsi ti ukrepi povečujejo odpornost enote in možnosti preživetja ter nadaljevanja osnovne naloge baterije.

Pogosti premiki baterije sicer zmanjšujejo verjetnost odkrivanja baterije na OgP, obenem pa je potrebno računati na to, kako dolgo bo zaradi premikov manevrska enota ostala brez podpore. Posebej je to pomembno pri vlečnih baterijah, ki potrebujejo neprimerno več časa za premeščanje in ponovno pripravljenost na naslednjem položaju. Rezervni položaji so načeloma tudi slabše pripravljene in manj ugodni za obrambo. Iz navedenih razlogov je potrebno najti potrebno razmerje in premik na rezervne položaje izvesti le, ko je to res potrebno.

V primeru artilerijskega ali minometnega napada na baterijo je potrebno o tem obvestiti nadrejeno enoto.

9.6 OSTROSTREJNI OGENJ

Pri ostrostrelnem ognju moramo biti zelo previdni, da pri odgovoru na ogenj ne bomo ogrožali drugih naših enot ali civilistov na tem območju. Najboljša je pasivna obramba, nošenje čelad in neprebojnih jopičev. Postopek na ostrostrelni ogenj je sledeči:

- O ostrostrelnem ognju moramo obvestiti ostale v bateriji z glasnim klicem: »OSTROSTRELEC«,
- če je poznana smer, poročamo še to,
- vsi poiščejo zaklon ter poskušajo locirati položaj (lahko tudi z uporabo probnega ognja ali vabe),
- območje delovanja ostrostrelca zadimimo z uporabo dimnih bomb,
- poskušamo uničiti ostrostrelno gnezdo z ognjem.

Poveljnik baterije lahko ukaže dodaten ogenj ali napotitev interventne skupine v območje z namenom zajetja ali uničenja ostrostrelca. Moštvo baterije se mora zavedati, da nasprotnik ostrostrelni ogenj pogosto uporablja za prekinjanje delovanja baterije, zato je ključnega pomena, da se ostrostrelca uniči.

10 ZAKLJUČEK

V Slovenski vojski je za splošno ognjeno podoro namenjen samo en artilerijski bataljon, ki ima po novi formaciji eno profesionalno baterijo in eno baterijo rezerve, ki je popolnjena z dvokratno sestavo pripadnikov prostovoljne rezerve. Tako bi imeli v primeru vojne celoten bataljon. Seveda so še artilerijska orožja v konzervaciji, s katerimi bi ob popolnitvi z moštvom ter usposabljanju dobili še en bataljon z havbicami 105 mm. Imamo pa še tri minometne čete z minometi 120 mm. Če pogledamo to sliko, ne nariše najboljše podobe ognjene podpore v Slovenski vojski. Ker imamo tako malo resursov za ognjeno podporo, jih moramo zato toliko boljše varovati pred uničenjem.

Trenutno mišljenje o ognjeni podpori v Slovenski vojski je, da je dobro, da jo imamo, ne ve se, kako bi jo izkoristili in se jo zaradi tega razloga zanemarja. Minometno četo, ki je generična motoriziranemu bataljonu, se raje uporablja za straže kot za njen prvotni namen. Usposabljanje se zanemarja, prav tako je podvržena fluktuacijski kadrovske politiki, ki usposobljen kader premešča na druga mesta in ne poskrbi za nadomestila.

Še hujše je stanje v artilerijskem bataljonu. Do nedavnega je bilo v bataljonu dobrih štirideset pripadnikov stalne sestave, ki so se večinoma ukvarjali z ogromno tehnike ter PPRS. V zadnjemu letu se je enota začela popolnjevati z moštvom. Izziv, ki je pred njimi, pa je, da mora enota sedaj to moštvo izuriti v učinkovito artilerijsko baterijo, ki bo morala doseči končne bojne zmožnosti do leta 2016. Takrat se bo pridodala sestavi lahke bataljonske bojne skupine in bo morala delovati kot kompetentna enota.

Ta zaključna naloga bo dala neko usmeritev, kaj je potrebno narediti in tudi kako. Izhodišča, ki so postavljena v njej, se morajo še nadgraditi ter – kar je najpomembnejše – preizkusiti na terenu ter dodelati. Končni produkt bodo Standardni operativni postopki za vse situacije, v katerih se lahko baterija znajde. Prav tako se bo izoblikoval proces usposabljanja moštva, ki bo ob kadrovske zamenjavi omogočil lažjo dousposablje pripadnika.

Zavedati se je potrebno, da artilerijska baterija v veliki verjetnosti ne bo dobila dodatne zaščite in se bo morala zaščititi sama. To pa je mogoče le ob dobro dodelanem konceptu usposabljanja ter dobrih – preverjenih – SOP-jih.

LITERATURA

1. HARC, Slavko, Navodilo artilerijska baterija, PDRIU, 2011
2. FM 6-20-10, TTPs FOR THE FIELD ARTILLERY CANNON BATTALION, US Army, 1996
3. FM 6-20-50, TTPs FIRE SUPPORT FOR BRIGADE OPERATIONS (LIGHT), US Army, 1990
4. Maneuver Battlebook, US Army, 2011
5. PRAZNIK, Matej, Osnovne individualne veščine, 20. MOTB, 2006
6. PERČIČ, Leon, SOP Pehotni vod, 1. brigada, 2006
7. FM 7-8, Infantry Platoon and Squad, US Army, 2002
8. SOP 110 Minsko polje, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
9. SOP 112 Napad ostrostrelca na konvoj, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
10. SOP 113 Sovražnikov zračni napad, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
11. SOP 114 Bojni strupi na cesti, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
12. SOP 115 Indirektni ogenj MM – artilerija, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
13. SOP 116 Zaseda, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
14. SOP 118 Napad z ročnim protiolepnim orožjem, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
15. SOP 119 Operativne zaščitne mere, 670. POVLOGB, TRAČ, 2005
16. SOP 8910 Zračna obramba, 10. MOTB, 2006
17. SOP 8900 RKB, 10. MOTB, 2006
18. SOP 8940 Bojno poročanje, 10. MOTB, 2006
19. SOP 8971 MEDEVAC, 10. MOTB, 2006
20. SLAK Matjaž, Zapiski in prezentacije Infantry Basic Officers Leaders Course III, 2008
21. ZUPANČIČ Marjan, Taktika artilerijskih enot, prezentacije, PDRIU, 2011

SEZNAM SLIK

Slika 1: Načelna skica razporeditve enot v PrR	6
Slika 2: Načelna skica razporeditve enot in obrambnih položajev v OgP	7
Slika 3: Načelna skica obrambnih sektorjev oddelka	9
Slika 4: Položaji za zračno obrambo s pehotno oborožitvijo	21
Slika 5: Postavitev baterije z zaščitnimi elementi	22
Slika 6: Načelna razporeditev v primeru kontrabatiranja in zračnega napada	23
Slika 7: Osebni pribor za dekontaminacijo	25
Slika 8: Notranjost POD-a	25
Slika 9: Notranjost POD-a	25

SEZNAM TABEL

Tabela 1: Sestava topografske izvidnice	4
Tabela 2: Cikel usposabljanja artilerijske baterije	12
Tabela 3: Sporočanje stopnje ogroženosti	20
Tabela 4: Stopnje ogroženosti	26
Tabela 5: Stopnje RKB zaščite	26

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC

OgP – ognjeni položaj
PrR – pričakovalni rajon
VPČ – vodni podčastnik
PB – poveljnik baterije
PV – poveljnik voda
PO – poveljnik oddelka
OP – opazovalnica
BtPČ – baterijski podčastnik
BPČ – bataljonski podčastnik
POD – pribor za osebno dekontaminacijo
PINK – poveljevanje in kontrola
AB – artilerijski bataljon
ABT – artilerijska baterija
SOP – standardni operativni postopek
JRKB – jedrsko radiološka kemična biološka

IZJAVA O AVTORSTVU

Spodaj podpisan, Slak Matjaž, rojen 16. 9. 1976 v Ljubljani, slušatelj 22. generacije Šole za častnike, izjavljam, da sem nalogo izdelal sam.

Postojna, november 2011

Slak Matjaž